

Prof. Dr. Hakkı Keskin

Mitglied des Deutschen Bundestages

EU- Erweiterungsbeauftragter der Fraktion DIE LINKE.
Mitglied des Ausschusses für die Angelegenheiten der EU

Berlin

Platz der Republik 1
11011 Berlin

Tel: (030) 227 – 70838
Fax: (030) 227 – 76838

Email: hakkı.keskin@bundestag.de

[Prof. Dr. Hakkı Keskin, MdB - Platz der Republik 1 - 11011 Berlin](mailto:hakkı.keskin@bundestag.de)

11 Aralık 2006

Kıbrıs Sorunu

Anlaşmazlığın Nedenleri ve Tarihsel Zemini

- 1571'den 1878'ye kadar Kıbrıs Adası Osmanlı İmparatorluğu'na aitti. 19. Yüzyılın sonunda Osmanlı İmparatorluğu çöküş döneminde bulunmaktaydı. Büyük Britanya ile birlik oluşturarak Rusya'nın genişleme isteklerine karşı kendini korumak amacıyla, Büyük Britanya'yla 'Convention of Defensive Alliance' (*Savunma Birliği Anlaşması*) imzalandı. Bu tarihten itibaren ada de facto Büyük Britanya tarafından yönetildi. Fakat ada, hukuken Osmanlı İmparatorluğu'nun bir parçası olarak kaldı.
- 1. Dünya Savaşı'nda Osmanlı İmparatorluğu Merkezi Avrupa Devletleri'yle (*Müttefik Güçler*) birlikte savaşa girince, Kasım 1914'de Büyük Britanya adayı egemenliği altına aldı. 1925'de Kıbrıs, Britanya Kraliyet Sömürgesi oldu.
- 1960'da Kıbrıs bağımsızlığını kazandı. İki halk grubunun devlet kurumlarında ne şekilde temsil edileceği 1960 Anayasası'nda saptandı. Kıbrıs Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın Kıbrıslı bir Rum ve yardımcısının da Kıbrıslı bir Türk olması öngörüldü. **Büyük Britanya, Yunanistan ve Türkiye, anayasa hükümlerinin çiğnenmesi halinde müdahale hakkına sahip garantör güç oldular.**
- Kıbrıs'ın Cumhuriyet olarak bağımsızlığı 1960 anayasasına dayalıydı. Bu Kıbrıs Cumhuriyeti'nin egemen bir devlet olarak tanınmasının temelini oluşturuyordu. Bu anayasa, her iki halk grubunun eşitliğini elde tutacak ve bu halk gruplarından birine karşı bir politika oluşmamasını sağlayacaktı.
- 1963 Yılında Makarios Kıbrıs Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı olarak, Kıbrıslı Türklerin eşitliğinin kaldırılması ve kendilerine yalnızca bir azınlık statüsü tanınması şeklinde bir anayasa değişikliği yapma amacını güttü. Bu, Kıbrıslı Türkler tarafından kabul edilmedi, çünkü böyle bir anayasa değişikliği, üç yıl önce uygulamaya konulan anayasayı ve ortak bir devletin legitimasyonunu geçersiz kılacak ve Kıbrıslı Türklerin ortak olarak kararlara katılma haklarını ortadan kaldıracaktı.
- Kıbrıs Rum Bölgesi'nde, Türk köylerine saldıran ve ayırım yapmadan sivilleri öldüren terörist örgüt EOKA kuruldu. EOKA'nın amacı, adanın Yunanistan'a katılması anlamına gelen ENOSIS'i gerçekleştirmektir.

Prof. Dr. Hakkı Keskin
Mitglied des Deutschen Bundestages

- 1967 Yılında Yunanistan'da askeri bir darbeyle hükümet düşürüldü. Daha sonra Yunanistan'daki Cuntacılar 15 Temmuz 1974'de Makarios'a karşı bir darbeyle Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağlamak istediler. Yunanistan Askeri Cuntası, dış politikalarının önceliğini milli amaç ENOSIS'in oluşturduğunu açıkladı.
- ENOSIS amacının yanısıra Kıbrıs'taki darbecilerin öncelikli amacı, Makarios'u yok etmek ve adayı sosyalistlerden, komünistlerden ve „Yunanlığın diğer düşmanlarından" temizlemektir. Makarios Londra'ya kaçarak kendini kurtardı. Darbeciler, çok sayıda Kıbrıslı Türkü katletmesiyle tanınan Nico Sampson'u Cumhurbaşkanı tayin ettiler.
- Bu darbeden sonra Türkiye Büyük Britanya'yı, adanın anayasal düzenini yeniden sağlamak amacıyla garantör güçler olarak birlikte müdahale etmeye çağırdı. Büyük Britanya bunu reddetti ve hatta Amerika Birleşik Devletleri'yle birlikte darbenin Güvenlik Konseyi tarafından kınanmasını engelledi. Darbenden beş gün sonra 20 Temmuz 1974'de Türk Birlikleri Kıbrıs'ın kuzey sahiline çıkartma yaptılar ve çoğunlukla Kıbrıslı Türklerin yaşadığı adanın kuzey kesimini işgal ettiler.
- Türkiye'nin Kıbrıs'a yaptığı bu müdahale neticesinde, darbenin sonuçlarıyla başedemediğinden dolayı Atina'daki Cunta 23 Temmuz'da devrildi ve iktidar sivilere devredildi. Yunanistan'daki Cuntacıların devrilmesiyle arkasındaki desteği kaybeden Nicos Sampson, hemen aynı gün yenilgiyi kabul etti. 16 Ağustos 1974'e kadar Türk Birlikleri adanın kuzey doğusunu, Lefke – Lefkoşa – Gazimağusa hattına (Atilla Hattı) kadar işgal ettiler. Burada Türkiye, garantör güç olarak müdahale hakkını kullandı. Böylece ada bölündü.
- Çok sayıda girişimlere karşın Kıbrıs sorunu çözülemedi. 15 Kasım 1983'de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kuruldu, fakat şimdiye kadar yalnızca Türkiye Cumhuriyeti tarafından tanındı.

Güncel Durum

- Her iki tarafın, hem Kıbrıslı Rumların hem de Kıbrıslı Türklerin azami taleplerinden vazgeçmemelerinden dolayı adanın bölünmüş şekli bugüne değin süregeldi. Türk Ordusu halen adada bulunmaktadır. Türk Ordusu'nun (sembolik bir temsilcilik dışında) çekilmesi, başarısızlığa uğrayan Annan planında da öngörülmüş olduğu gibi, daima Kıbrıs sorununun çözümüne bağlıydı.
- 1999'da Devlet ve Hükümet Başkanları'nın Helsinki'de yaptıkları zirve toplantısında Türkiye'yle üyelik görüşmelerinin başlaması konusunda Kıbrıs sorununun bir kriter olarak konulması istendiğinde, zamanın Türkiye Başbakanı Bülent Ecevit ve Türkiye'nin o zamanki Dışişleri Bakanı İsmail Cem, bunu pro-

Prof. Dr. Hakkı Keskin
Mitglied des Deutschen Bundestages

testo ederek zirve toplantısını tertektiler. Türkiye, Kıbrıs sorununun Kopenhag Kriterlerinin yanında ek bir kriter olarak kabul edilemeyeceğini açıkca ortaya koydu. Bunun üzerine Avrupa Birliği'nin genişlemeden sorumlu yetkilisi Günther Verheugen ve Xavier Solana Ankara'ya gelerek, o zamanki AB Dönem Başkanı Paavo Lipponen'in bir mektubunu şahsen Ecevit'e verdiler. Bu mektupta Türkiye'ye Kıbrıs'ın üyelik konusunda ek bir kriter olmadığına dair teminat veriliyor, Kıbrıs'ın söz konusu edilmesinin yalnızca politik diyaloga ilişkin olduğu belirtiliyordu (Lipponen'in Başbakan Ecevit'e gönderdiği 10.12.1999 tarihli mektup).

- Yıllar süren çabalar sonunda Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Annan'ın öncülüğünde hem Kıbrıslı Rum ve hem de Kıbrıslı Türklerin temsilcileriyle bir anlaşmaya varıldı. Avrupa Birliği tarafından da desteklenen ve „Annan Planı" olarak adlandırılan Kıbrıs'ın yeniden birleşmesini öngören bu plan, 24 Nisan 2004'de yapılan bir halk oylamasında Kıbrıslı Türklerin büyük bir çoğunluğu tarafından kabul edildiği halde, Kıbrıslı Rumlar tarafından reddedildi.
- AB ve Türkiye arasındaki görüşmeler sürecinde Türkiye'nin isteği üzerine ve adanın Türk kesimindeki olumlu oylama sonucu yüzünden Türkiye'ye, Kuzey Kıbrıs'la doğrudan ticari ilişkilere girilerek bu bölgenin izolasyonunun sona erdirilmesinin istendiğine dair teminat verildi.

„Kıbrıs Türk Toplumunu, Avrupa Birliği içinde bir gelecek arzu ettiğini açıkca belirtti. Konsey, Kıbrıs Türk Toplumunun izolasyonunu sona erdirmeye ve Kıbrıs Türk Topluluğu'nun ekonomik gelişmesini destekleyerek Kıbrıs'ın yeniden birleşmesini sağlamaya kararlıdır." (Avrupa Birliği Konseyi Kararları, 26 Nisan 2004, Luxemburg)

- Ancak bu kararın uygulanması Kıbrıs Cumhuriyeti'nin vetosuyla engellenmektedir.
- Kıbrıs'ın Rum güney bölgesi, 1 Mayıs 2004'de Avrupa Birliği'ne girmiştir.

Avrupa Birliği'nin Yanlışları

- Avrupa Birliği – Türkiye ilişkileri açısından Kıbrıs sorununun bugünkü durumu, AB'nin yanlış bir kararına dayalıdır. Henüz birleşmemiş bir ülkenin birliğe alınmasıyla AB, kendi ilkelerine ters düşmüştür. Bir ülkenin birliğe üye olma olgunluğuna erişmiş sayılması için, birliğe girmeden önce iç anlaşmazlıklarını çözmüş olması gerekir. Buna göre Kıbrıs Cumhuriyeti'nin ancak, bu ada devletin yeniden birleşmesinden sonra ya da her iki kesiminin aynı anda Avrupa Birliği'ne alınmasıyla, Kıbrıs sorununun çözülmesinden sonra üye olması gerekirdi – şu andaki haliyle asla.

Prof. Dr. Hakkı Keskin
Mitglied des Deutschen Bundestages

- Üyelik görüşmelerinde ve Kıbrıs sorununda Türkiye'nin Avrupa Birliği'nden gördüğü eşit olmayan davranış, Türk halkı içinde Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girmesinden yana olanların belirgin bir şekilde azalmasına neden olmaktadır. Bu gelişmenin ciddiye alınması gerekir, çünkü böyle bir gelişme geniş kitlelerde siyasi açıdan başka bir yöne yönelmeye, milliyetçiliğin artmasına ve kökten dinciliğe yol açabilir.
- Bu gelişme politik düzeye de yansımaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin altı eski Dışişleri Bakanı bir kaç gün önce, bu güncel durumda Türkiye'nin Avrupa Birliği'yle üyelik görüşmelerine ara vermesi yolunda bir pozisyonu birlikte savundular. Tam üyeliğin gerçekleşmesinden sonra Kıbrıs sorununa çözüm aranması gerektiğini belirttiler (Milliyet, 09.11.2006).